

ZU-23-2M Wróbel

Uniwersalna armata morska ZU-23-2M Wróbel

ZU-23-2M Wróbel to podwójnie sprzężona uniwersalna armata morska kalibru 23 mm, opracowana w Polsce w latach 70. XX wieku, używana na polskich okrętach.

Eksponat ze zbiorów: Fort Gerharda – Muzeum Obrony Wybrzeża,

Świnoujście, Polska

Historia konstrukcji

Armata morska ZU-23-2M powstała w celu zastąpienia przestarzałej armaty 2M-3M kalibru 25 mm konstrukcji radzieckiej, używanej na części okrętów polskiej Marynarki Wojennej. Przewidziano ją do montowania na okrętach, na których nie mieściła się armata automatyczna AK-230, wymagająca dla instalacji odpowiedniej ilości miejsca pod pokładem, a przy tym droższa i importowana z ZSRR.

ZU-23-2M Wróbel na ORP Gardno

Nowa armata została oparta o produkowaną w Polsce na licencji radzieckiej w Zakładach Mechanicznych Tarnów lądową holowaną armatę przeciwlotniczą ZU-23-2. Prace nad opracowaniem jej adaptacji do wersji morskiej rozpoczęto w 1970 na Wojskowej Akademii Technicznej. Projekt otrzymał początkowo kryptonim Sekretarz (od gatunku ptaka), zmieniony następnie na Wróbel. W 1972 opracowano i zatwierdzono wymagania taktyczno-techniczne armaty oraz projekt wstępny, po czym dalsze prace podjęto w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Sprzętu Mechanicznego w Tarnowie. W 1975 wykonano trzy prototypy, z których dwa przetestowano m.in. w 1976 na pokładzie trałowca ORP "Czajka" proj. 206F. Po usunięciu stwierdzonych wad, w 1979 wykonano dalszych zmodyfikowanych 6 prototypów, które również testowano od października do grudnia tego roku na ORP "Czajka", po czym armatę skierowano do produkcji pod nazwą ZU-23-2M Wróbel ("M")

zapewne od "morska"). Spotyka się także nazwy dla armaty ZU-23-2M: PAM-23 (Przeciwlotnicza Armata Morska) lub 23-2PAM, a także Wróbel I (w celu odróżnienia od Wróbel II).

Nabój scalony 23 mm do armaty ZU-23-2M

Na skutek skrócenia testów z uwagi na opóźnienie projektu, w toku eksploatacji pierwszych serii ujawniły się niedomagania, m.in. mechanizmów przeładowania oraz napędów hydraulicznych. Były one sukcesywnie usuwane, na skutek czego produkowane w kolejnych seriach armaty różniły się od siebie. W 1983 wprowadzono nowy mechanizm przeładowania. Ogółem w latach 80. ZM Tarnów i OB-R SM Tarnów wykonały około 50 armat ZU-23-2M, które zamontowano na polskich okrętach. Produkcję zakończono w 1990. Opracowano następnie udoskonaloną wersję armaty – zestaw rakietowo-artyleryjski ZU-23-2MR Wróbel II, produkowany w większej serii.

Egzemplarz armaty, który do Muzeum trafił w 2001 r., dzięki decyzji ówczesnego komendanta głównego Straży Granicznej gen. bryg. Marka Bieńkowskiego. Drzonowski „Wróbel” stanowił uzbrojenie kutra patrolowego KP-165 projektu 918. Kuter ten zaprojektowany i wyprodukowany został w Polsce i do 1991 r. służył w Polskiej Marynarce Wojennej, skąd przekazany został do Straży Granicznej (wówczas zmieniono jego oznaczenie na SG-165)

Lubuskie Muzeum Wojskowe

Podstawowe dane taktyczno-techniczne

- kaliber: 23 mm
- liczba luf: 2
- długość lufy z zamkiem: 2100 mm
- prędkość początkowa pocisku: 970 m/s
- kąt podniesienia luf: od -10° do $+88^{\circ}$
- kąt ostrzału w azymucie: 360°
- masa wieży: – 2500 kg
- obsługa: – 1 osoba
- donośność maksymalna: w poziomie 2000 m cele nawodne, pod kątem 45° 2500 m cele powietrzne, w pionie 1500 m
- szybkostrzelność:
- teoretyczna: 1600-2000 strzałów/min
- praktyczna: do 400 strzałów/min
- amunicja: naboje typu 23x152B 0FZT (odłamkowo-burząco-zapalający 188,5 g) i BZT (przeciwpancerno-zapalający-smugowy 190 g)

- masa naboju: 450 g
- zapas amunicji: 2 x 50 (w wieży)
- zasada działania automatyki: wykorzystanie energii gazów prochowych
- chłodzenie luf: grawitacyjne (powietrzem)

Autor: Dawid Kałka – tekst i zdjęcia